

Tlos'tan Yeni Yazıtlar

New Inscriptions from Tlos

M. Ertan YILDIZ*

Prof. Dr. Vedat ÇELGİN'e

Öz: Bu çalışmada, Tlos'ta 2018 yılı kazı sezonunda yapılan arkeolojik çalışmalar neticesinde gün yüzüne çıkartılan epigrafik malzemeler tanıtılacaktır. Prof. Dr. Taner Korkut başkanlığında yürütülen kazı çalışmalarının 2018 yılı kazı sezonunda; antik kentin akropolünü doğudan kuşatan sur duvarının önündeki moloz yığını temizlenmiştir. Bu moloz yığınının temizlenmesiyle sur duvarında devşirme malzeme olarak kullanılan iki yeni onurlandırma yazıtı açığa çıkartılmıştır. Bu çalışmada tanıtılan yazıtlardan ilki, kenti için pek çok kamusal görevi üstlenen ve bunun için kendi servetinden cömertçe harcamalar yapan Teimanthes için kaleme alınmıştır. Danışma ve halk meclislerinin birlikte onurlandırdığı Teimanthes, sadece vatani için faydalı işler yapmakla kalmamış aynı zamanda Lykia Birliği için de önemli işler gerçekleştirmiştir. Zira yazıttan onun birlik tarafından taçlandırılmış olduğu öğrenilmektedir. İkinci onurlandırma yazıtı ise Tediassa için taşa kazınmıştır. Tlosluların Halk Meclisi'nin onurlandırdığı Tediassa'nın kent için ne yaptığı iki satırdan oluşan yazıttan maalesef anlaşılamamaktadır. Bu makalede ayrıca miras hukukuna da değinilmektedir.

Anahtar sözcükler: Lykia, Tlos, Onur Yazıtı, Miras Hukuku

Abstract: In this article the epigraphic material unearthed in archaeological work undertaken in 2018 at Tlos is presented. In the 2018 campaign of the archaeological works headed by Prof. Taner Korkut, the pile of debris in front of the fortification wall surrounding the acropolis of the city on its east was removed and consequently two new honorific inscriptions employed as spolia in the wall have been found. The first is for Teimanthes, who undertook many public services and spent generously from his own pocket for his homeland. Teimanthes was honoured by both the council (boule) and by the people, not only accomplished good deeds for his homeland, but also fulfilled important tasks for the Lycian League, since the inscription mentions that he was crowned by the League. The second is the honorary inscription for Tediassa. The inscription consists of only two lines and it cannot be deduced from it what Tediassa honoured by the people (demos) did for his city. This article also addresses the law of inheritance.

Keywords: Lycia, Tlos, Honorary Inscription, Law of Inheritance

* Dr. Öğr. Üyesi., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Antalya. ertanyildiz@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8003-8698>
Prof. Dr. Taner KORKUT'a burada tanıtılan yazıtlar üzerinde çalışma fırsatı verdiği için kalpten teşekkür ederim. Ayrıca burada tanıtılan yazıtlar, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen ve yürütücülüğünü Prof. Dr. Taner KORKUT'un üstlendiği "SBA-2018-3266" numaralı "Tlos Akropolü Doğu Surları Belgeleme Çalışmaları" başlıklı bilimsel araştırma projesi kapsamında günyüzüne çıkartılmıştır. Bu vesileyle Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne desteklerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Bu makalede, Tlos'ta 2018 yılı kazı sezonunda yapılan arkeolojik çalışmalar neticesinde açığa çıkartılan epigrafik malzemeler tanıtılacaktır. Prof. Dr. Taner KORKUT başkanlığında yürütülen kazı çalışmalarının 2018 yılı kazı sezonunda; antik kentin akropolisini doğudan kuşatan sur duvarının önündeki moloz yığını temizlenmiştir. Batısı oldukça sarp olan Tlos'un akropolisini kuzeydoğudan, doğudan ve güneyden kuşatan sur duvarı MS IV. yüzyılın sonlarında inşa edilmiştir (Korkut & Çilem 2017, 243). Bu sur duvarının inşasında kullanılan devşirme malzemeler sütun gövdeleriyle, yazıtlı bloklarıyla hatta kapağıyla birlikte kullanılmış lahit teknesiyle ve diğer mimari parçalarla son derece çeşitlilik göstermektedir. Diğer yandan akropolü doğudan saran sur duvarının; stadionun oturma sıralarının neredeyse tam ortasına gelen 35 m uzunluğundaki kuzey-güney yönlü kısmı devşirme malzemeden değil aksine oldukça özenli kesilmiş taş bloklardan oluştuğu hemen farkedilmektedir. Kazı başkanı tarafından bu kısmın kentin yazıtlarında geçen *bouleuterion* ve *prytaneion* kamusal yapılarına ait duvarlar olabileceği önerilmiştir (Korkut 2015a, 85; 2015b, 20). Söz konusu yapılardan kuzey yöndekinin 25x14 m, güney yöndekinin ise 21x20 m genişliğinde olduğu tespit edilmiş böylelikle sur duvarının bu bölümünün yan yana duran iki ayrı yapıya ait *in situ* duvar kalıntıları olduğu anlaşılmıştır (Korkut 2015a, 85; 2015b, 12, 20).

Kenti doğudan kuşatan sur duvar örgüsünün kuzey uzamı önündeki moloz yığınının kaldırılmasıyla da sur duvarında devşirme malzeme olarak kullanılan iki yeni onurlandırma yazıtı ile moloz yığını içinde bir dizi fragman açığa çıkartılmıştır. Bu çalışmada tanıtılan yazıtlardan ilki, kenti için pek çok kamusal görevi üstlenen ve bunun için kendi servetinden cömertçe harcamalar yapan Teimantes için kaleme alınmıştır. Danışma ve halk meclislerinin birlikte onurlandırdığı Teimantes, sadece vatani için faydalı işler yapmakla kalmamış aynı zamanda Lykia Birliği için de önemli işler gerçekleştirmiştir. Zira yazıttan onun birlik tarafından taçlandırılmış olduğu da öğrenilmektedir. İkinci onurlandırma yazıtı ise Tediassa için taşa kazınmıştır. Tlosluların Halk Meclisi'nin onurlandırdığı Tediassa'nın kent için ne yaptığı iki satırdan oluşan yazıttan maalesef anlaşılamamaktadır.

Fig. 1. Yazıtların doğu sur duvarındaki buluntu yeri

Tlosluların Danışma ve Halk Meclisi Teimantes'i Onurlandırıyor.

Kaide, yazıtlı yüzey dışı dönük ve yan olarak sur duvarı örgü sistemine devşirme malzeme olarak dahil edilmiştir. Yazıt, üstten 11 cm, alttan 11 cm boşluk bırakılarak taşa kazınmıştır. Stel duvar örgü sisteminde kullanılırken alttaki 11 cm'lik panel traşlanarak düzleştirilmiş böylece yazıttan sonraki boşluk 22 cm olmuştur. Olasılıkla kaidenin üzerinde Teimantes'in bir heykeli durmaktaydı.

Ölçüleri: Yükseklik: 84.5 cm; Genişlik: 55 cm; Harf Yüksekliği: (ilk str.) 2.6 cm, (diğerleri) 1.8-2 cm

Τλωέων ἡ βουλὴ
καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησεν
Τειμάνθην Διοφάντου
καθ' υἰοθεσίαν Ἡροδότου
5 φύσι δὲ Τειμάνθου Τλωέα
ἄνδρα καλὸν καὶ ἀγαθὸν
ὑπάρχοντα διὰ προγόνων
ἀγορανομήσαντα καὶ στεφα-
νωθέντα Λυκίων τοῦ
10 ἔθνους καὶ ἱερατεύσαντα
καὶ ἐπιμελητεύσαντα
καὶ πρυτανεύσαντα
νομίμως καὶ δαπανηρῶς
καὶ πάσῃ ἀρετῇ διαφέ-
15 ροντα.

Fig. 2

Çevirisi: *Tlosluların Danışma ve Halk Meclisi, Teimantes'in öz oğlu, Herodotos'un evlatlığı, Diophantos'un oğlu Tloslu Teimantes'i onurlandırdı. Atalarından süregeldiği gibi iyi ve güzel insan olan (Teimantes) agoranomos olmuş, Lykia Birliği tarafından taçlandırılmış, rahip, epimeletes ve prytanis olmuş (ve tüm bunları) yasaya uygun bir şekilde ve büyük bir parasal harcamayla tam bir erdem içinde yaparak öne çıkmıştır.*

Yazıt Ω, alt çizgisi düz olan Β, üst orta çizgisi kavisli Σ ve de tipik *apices* içeren harf karakteri bakımından İS I. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Str. 3, 5: Τειμάνθης şahıs ismi Tlos yazıtlarında daha önce belgelenmemiştir. Fakat Lykia'da bu isim Ksanthos'tan (TAM II¹, 309: Τιμάνθην), Arykanda'dan (IArykanda 161: Τειμάνθης) ve Rhodiapolis'ten (TAM II³, 927: Τειμάνθ[ο]υ) bilinmektedir (Ayrıca bk. LGPN VB s.v. Τιμάνθης).

Str. 3: Διοφάντος ismi Tlos yazıtlarında belgelenmiştir (TAM II², 601). Diğer yandan bu isim Lykia'da özellikle Lydai'da yaygın bir şekilde kullanılmıştır (TAM II¹, 136, 138-145 (Lydai), 157 (Arymaxa)).

Str. 4: καθ' υἰοθεσίαν: Genel olarak *evlat edinme* anlamına gelen υἰοθεσία yazıtlarda kalıp olarak καθ' υἰοθεσίαν sözcük öbeğinde kullanılmıştır (TAM II¹, 130, 162, 247, 309; TAM II², 577, 650, 715; Evlat edinmeye yönelik formülasyonlar için bkz. Smith 1967, 303 vd). Bu yazıtta Teimantes'in öz babası oğluna kendi ismini veren Teimantes'tir. Teimantes'in annesi ikinci evliliğini Diophantos isminde birisiyle yapmış ve o, Teimantes'in (üvey) babası olmuştur. Daha sonra ise Teimantes'i Herodotos evlat edinmiştir. Herodotos ise büyük olasılıkla Teimantes'in yakın akrabalarından biri olmalıdır.

Lykia'nın Klasik Çağı'na ait miras hakları ve bu hakların devri hususunda fazla bir bilgi bulunmamaktadır (Korkut & Tekoğlu 2019, 177). Buna karşılık epigrafik malzemenin görece arttığı imparatorluk döneminden günümüze ulaşan yazıtlar aracılığıyla bazı bilgilere ulaşmak mümkündür. Lykia'nın bazı kentlerinden καθ' υἰοθεσίαν (evlatlık) sözcük öbeğini içeren bazı yazıtlar bilinmektedir. Örneğin Pinara'nın teritoryumunda bulunan Perdikiiai'dan (Uzunyurt /

Fethiye) ele geçen bir yazıtta mezarı yaptıran Herodotos mezara kimlerin defnedileceğini açıkça belirtmiştir (TAM II¹, 247: τὸ ἠρώων κατεσκεύασεν ... |²Ἡρόδοτος Γάιου Ἰουλίου Ἀσκληπιάδου Πιναρεὺς ... |⁴ἑαυτῷ καὶ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τέκνοις Τλη|⁵πολέμῳ Ἰάσονος, **καθ' υἰοθεσίαν** Ἡροδότου Πιναρεῖ καὶ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ Συμφερούση |⁶ Ἡροδότου καὶ ἀδελφῷ Τληπολέμῳ Γάιου Ἰουλίου Ἀσκληπιάδου Πιναρεῖ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκ τούτων γεν|νηθεῖσιν'). Bu ifadeye göre: Gaius Iulius Asklepiades'in oğlu Pinaralı Herodotos bu mezarı kendisi, eşi, erkek çocuğu Tlepolemos – ki o, Iason'un oğlu olup Pinaralı Herodotos'un evlatlığıdır – ve Tlepolemos'un karısı ve Herodotos'un kızı Sympherouse ve Gaius Iulius Asklepiades'in oğlu, erkek kardeşi Tlepolemos ve de doğum yoluyla onlardan olanlar için yaptırdığı anlaşılmaktadır. Çocuklarının ismini verdiği ilk sıradaki Tlepolemos Herodotos'un gerçek oğlu değildir. Onun öz babası Iason'dur. Herodotos'un diğer çocuğu ise bir kızdır ve adı Sympherouse'dir. Yazıtın mezarı yaptıran Herodotos'un evlat edindiği Tlepolemos haricinde başka bir erkek çocuğunun olmadığı görülmektedir. Tlepolemos'u evlatlık alan Herodotos ailenin yakın akrabalarından biri olmalıdır. Belki de Herodotos, Tlepolemos'un annesinin babası yani dedesiydi. Elbette başka olasılıklar da düşünülebilir, örneğin Herodotos amca, dayı hatta biraz uzak akrabalarından birisi de olabilir.

Lykia'nın önde gelen kentlerinden olan Ksanthos'tan belgelenen bir başka yazıt da evlat edinmeye (καθ' υἰοθεσίαν) yönelik bazı bilgiler sunmaktadır (TAM II¹, 309: Τιμάνθην Μενάνδρου Ἰοβάτ[ει]|²ον Λάλλα Τιμάνθου ἀστή τὸν [έ]|ατῆς πατέρα καὶ Τιμάνθης Τλη|πο|⁴λέμου **καθ' υἰοθεσίαν** Τιμάνθου | καὶ Τληπόλεμος Τληπολέμου τοῦ |⁶ Τληπολέμου τοῦ Ἀρμένου Ἰοβάτε[ι]|οι τὸν ἐατῶν πάππον φιλοστοργ[ι]|⁸ας ἔνεκεν). Bu yazıtta göre Timanthes'i; kızı Lalla ve Timanthes'in evlat edindiği Timanthes ve Tlepolemos onurlandırmıştır. Yazıtın 7. satırından onurlandırılan Timanthes'in; evlatlık Timanthes'in ve Tlepolemos'un dedesi olduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer deyişle Lalla babasını ve Lalla'nın iki erkek çocuğu da dedelerini onurlandırmaktadır. Yazıtta göre, onurlandırılan Timantes torunlarından kendi ismini taşıyan evlat edinmiştir. Yazıtta soy bilgisine bakıldığında Timanthes'in kızı Lalla, Tlepolemos isminde birisiyle evlenmiş ve onların yukarıda isimleri anılan iki erkek çocuğu olmuştur. Dede Timanthes'in, torunu Timanthes'i evlat edinmesinin nedeni olasılıkla *oikosta* mirasını bırakacak bir erkek çocuğun bulunmayışıyla ilgili olmalıdır.

Yukarıda evlat edinmeye yönelik Lykia'dan verilen iki örnek miras hukuku içinde bir anlam ifade etmektedir. Antik Hellen Dünyası; erkekler ve onların kurguladıkları politik ve sosyal yaşam üzerinde şekillenmişti. Bu sistemde kadın genel olarak evdeydi. Onun dünyası ev işleri, çocuklar, köleler ve hizmetkarların yönetimi üzerineydi. Hayatları boyunca bir *kyrios*un hamisi altındaydılar (Röll 1995, 998, s.v. Frau; Akalın 2003, 27). Bu hami; evin reisi (ὁ κτήτωρ τῆς οἰκίας [Yıldız 2018, 409-410] Lat. *paterfamilias*), kocası, erkek kardeşi hatta çocukları olabilirdi. Kadınlar ne seçebilir ne de seçilebilirdi. Bu nedenle kamusal görevleri üstlenemezler, siyasi toplantılara katılamazlar, şenliklerde yer alamazlardı. Onun toplumsal faaliyeti dinsel bir ritüelde rahibe ya da onun hizmetini gerektiren şenlik alayı ile sınırlıydı. (Röll 1995, 998-999, s.v. Frau; Friedell 1999, 198-199; Hartman 2000, 25). Genel olarak yeteneklerini dokuma ve yün işleri üzerine yönlendirmişlerdi. Phrygia'dan iyi bilinen kapı stilli mezar kapaklarındaki yün, yün sepeti, iğ, kadının bu rolüne bir göndermedir ve sembolik bir anlamı vardır. (Phuhl & Möbius 1979; Lochman 2003; Akyürek-Şahin & Uzunoğlu 2019, 271-273). Hatta Penolope'nin, kocası Odysseus'u beklerken taliplerini oyalamak için tezgahta dokuma yapması da (Hom. *Od.* II. 93) bu eyleme bir göndermedir. Kadınların sadece, evlenirken getirdiği fakat kullanım hakkının kocasına ait olduğu parası yani *drakhomaları* vardı (Friedell 1999, 198; Akalın 2003, 27). Antik Dönem'de kadın mal-mülk sahibi olamazdı, miras alamazdı (Wolff 1995, s.v. Recht I D 3b, 2524; Röll 1995, 998-999, s.v. Frau). Örneğin Atinalı bir erkek, öldüğünde şayet ardında sadece kızları kaldıysa bizzat kızlarının değil ama bu kızlarının meşru evliliklerinden doğan erkek çocukları miras üzerinde hak sahibi olabilirdi (Wolff 1995, s.v. Recht I D[3b], 2524).

Ya da bir adamın meşru karısından hiç erkek çocuğu yoksa *oikosun* ve soyun devamını sağlamak adına bir erkek çocuğu mirasçı olarak evlat edinebilirdi (Wolff 1995, s.v. Recht I D[3c], 2524). Kent devletleri olarak ortaya çıkan bu oligarşik yapıda her kentin danışma ve halk meclisleri olsa da ve bu haliyle demokratik bir görünüm sergilese de kadın-erkek eşitliğinin olmadığı bir toplumsal yapılanmaydı bu. Bu yapılanmada kadının öncelikli görevi ev işleri ve *oikosun* devamı için çocuk, özellikle de bir erkek çocuk doğurmaktı. Yukarıda değinilen hususlar Atina özelinde olsa da bu yasal düzenlemeler genele yayılmıştır. Diğer taraftan yaşadıkları kentlerde kamusal bir görev üstlenen ya da servetlerinden her türlü kamusal işler için harcama yapan Ephesos'tan Claudia Trophime (IEphesos II, 508; IV, 1012; Merkelbach – Stauber 1998, 322, 03/02/37) ya da Tullia (IEphesos IV, 1063; Merkelbach – Stauber 1998, 324/5, 03/02/38) ya da Patara'dan Vilia Procla (TAM II², 408, 419, 426), Claudia Anassa (SEG XLIV, 1212; Adak 1996, 128 vd.) ya da Perge'den Plancia Magna (IPerge 89-100, 117, 118, 120, 121, 124) ya da Perge'nin komşusu Silyon'dan Menodora (Lanckoronski 1890, nr. 58-60; IGR III, 800, 801, 802) elit sınıfın olağanüstü kadınlarına örnek olarak bu çerçevenin dışında hareket etmişlerdir.

Erken İmparatorluk Dönemi'nde bir kişinin ailesinden (*familia*) çıkıp başka bir aile reisinin (*paterfamilias*) otoritesinin altına girmek yasal bir sisteme dayanmaktaydı (Gardner 1998, 117). Υιοθεσία yoluyla, ki bu Latince *adrogatio* ve *adoptio*ya karşılık gelmektedir, evlat edinilen kişi, evlat edinen *paterfamilias*ın serveti üzerinde yasal bir hakka sahip oluyordu (Kurylowicz 1983, 69; Heim 2017, 135/6). Diğer taraftan υιοθεσία yoluyla *paterfamilias* – Hellenesi κτήτωρ ya da ó κτήτωρ τῆς οἰκίας – sadece kendine servetini bırakacağı bir varis bulmuyordu aynı zamanda kendisinden sonra aile kültürünün devamını sağlayacak *oikosun ktetorunu* da (=ó κτήτωρ τῆς οἰκίας) belirliyordu (Lindsay 2011, 346). Örneğin Tlos'tan belgelenen bir yazıtta (TAM II², 636), Leontiskos, kendisinden sonra ó κτήτωρ τῆς οἰκίας olacak olanın vakitsiz kaybettiği rahmetli oğlu Androbios için her yıl Ksandikos ayının 12. gününde bir oğlak kurban etmesini istemektedir. Arsada'dan bir başka mezar yazıtında (Bean 1948, 43) κτήτωρ'un ölen kişi için her yıl sunak üzerinde kurban adayacağı aksi halde tanrıların huzurunda günahkar olacağından bahsedilmektedir (κτήτωρ ve ó κτήτωρ τῆς οἰκίας için bkz. Yıldız 2018, 409-410). Bu nedenle καθ' υιοθεσίαν yoluyla *familiaya* dahil olan evlatlık, evlat edinen *paterfamilias*ın kendisinden sonraki ó κτήτωρ τῆς οἰκίας'ıydı. Bu yeni κτήτωρ adayını, sadece servet üzerinde bir varis değildi aynı zamanda ailenin tüm dinsel ritüellerini yerine getirecek de bir varisti.

Bu çalışmada tanıtılan yazıtta Tlos'un *Boulesi* ile *Demosu* tarafından onurlandırılan Teimanthos, Herodotos tarafından evlat edinilmiştir. Herodotos olasılıkla Teimanthos'un yakın akrabalarından birisiydi. Servetini bırakacağı ve dinsel ritüelleri yerine getirebilecek bir erkek çocuğu anlaşılan yoktu ya da varsa bile ardında bir erkek evlat bırakmayan oğlunun ya da oğullarının vakitsiz ölümü onu bir varis aramaya yöneltmişti. Böylelikle Teimanthos, καθ' υιοθεσίαν yoluyla Herodotos'un mirasçısı olarak yasal bir statü kazanmış ve bu yöntemle Herodotos'un mülkiyetini devralmaya aynı zamanda aile kültürünün kesintisiz devam ettirilmesine de aday olmuştur. Dolayısıyla burada tanıtılan yazıtta Herodotos'un Teimanthos'ı evlatlık olarak alması da yukarıda anlatılanlarla ancak bir anlam ifade edebilir.

Teimanthos'un üstlenmiş olduğu kamusal memuriyetlerini yasaya uygun bir şekilde ve tam bir erdem içinde yerine getirmesi ve de azımsanmayacak bir harcamayı servetinden yapmış olması hem vatani Tlos hem de Lykia Birliği tarafından onurlandırılmasına vesile olmuştur. Teimanthos adına vatani Tlos'ta dikilen ve üzerinde olasılıkla bronzdan bir heykeli bulunan bu yazıtlı kaide ve aldığı onurlandırmalarda ona servetini bırakan Herodotos'un da payı vardır.

Tlosluların Halk Meclisi Tediassa'yı Onurlandırıyor.

Onurlandırma kaidesi, Teimanthos'un onurlandırıldığı yazıtın hemen kuzeyinde yine duvar örgü sistemi içinde devşirme malzeme olarak yazıtlı yüzey dışı dönük biçimde ve baş aşağı bir

şekilde kullanılmıştır. Taşın üst kısmında yapılan kaba düzeltme olasılıkla stelin üst profiline yönelik düzleştirme girişiminin bir sonucudur. Yazıtın altında 11.5 cm boşluk bırakılmıştır.

Ölçüleri: Yükseklik: 29 cm; Genişlik: 71.5 cm; Derinlik: 82⁺ cm; Harf Yüksekliği: 2.4-2.6 cm.

Τλωέων ὁ δῆμος Τεδί-
ασσαν Ἀνδροβίου

Fig. 3

Fig. 4

Çevirisi: *Tlosluların Halk Meclisi Androbios'un kızı Tediassa'yı (onurlandırdı).*

Yazıt Ω, alt çizgisi düz olan Β, ve de tipik apices içeren harf karakterlerii bakımından İS I. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Str. 1-2: Τεδίασσα. Yerel bir isim (Tedi- ile başlayan yerel isimler için bk. Zgusta 1964, 508 § 1528-2; § 1529-1-3).

Yazıtın altında bırakılan 11.5 cm'lik boşluk yazıtın 2 satırdan oluştuğunu düşündürmektedir. Taşın üzerinde Tlos Halk Meclisi'nin onurlandığı Tediassa'nın bir heykeli duruyor olmalıydı.

KAYNAKÇA

- Adak M. (1996). "Claudia Anassa. Eine Wohltäterin aus Patara". *EA* 27 (1996) 127-142.
- Akalın A. G. (2003). "Eskiçağda Grek Kadının Toplumsal Yaşantısı". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi* 33/21 (2003) 17-47.
- Akyürek-Şahin N. E. & Uzunoğlu H. (2019). "New Inscriptions from the Museum of Bursa". *Gephyra* 17 (2019) 239-285.
- Bean, G. E. (1948). "Notes and Inscriptions from Lycia". *The Journal of Hellenic Studies* 68 (1948) 40-58
EA Epigraphica Anatolica.
- Friedell E. (1999). *Antik Yunan'ın Kültür Tarihi*. Çev. N. Aça. Ankara 1999.
- Gardner J. F. (1998). *Family and Familia in Roman Law and Life*. Oxford: Clarendon 1998.
- Hartmann E. (2000). "Heirat und Bürgerstatus in Athen". Eds. Th. Späth & B. Wagner-Hasel. *Frauenwelten in der Antike. Geschlechterordnung und weibliche Lebenspraxis*. Stuttgart (2000) 16-31.
- Heim E. M., (2017). *Adoption in Galatians and Romans: contemporary metaphor theories and the Pauline huiothesia metaphors*. Biblical interpretation series Vol. 153, Leiden; Boston: Brill, 2017.
- IARYKANDA. S. Şahin, *Die Inschriften von Arykanda. Die Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, Band 48*. Bonn 1994.
- IEPHESOS II. Ch. Börker & R. Merkelbach, *Die Inschriften von Ephesos II. Die Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, Band 12*. Bonn 1979.
- IEPHESOS IV. H. Engelmann, D. Knibbe & R. Merkelbach, *Die Inschriften von Ephesos IV. Die Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, Band 14*. Bonn 1980.
- IGR *Inscriptiones graecae ad res romanas pertinentes*.
- IPERGE. S. Şahin, *Die Inschriften von Perge I. Die Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, Band 54*. Bonn 1999.
- Korkut T. (2015a). *Tlos. Akdağların Yamacında Bir Likya Kenti*. İstanbul 2015.
- Korkut T. (2015b). "Antik Kent Merkezi". Ed. T. Korkut. *Arkeoloji, Epigrafi, Jeoloji, Doğal ve Kültürel Peyzaj Yapısıyla Tlos Antik Kenti ve Teritoryumu*. Ankara (2015) 12-37.
- Korkut T. & Uygun, Ç. (2017). "Tlos Antik Kenti Şehircilik Anlayışı". Eds. Ü. Aydınöğlü & A. Mörel, *Antik Dönemde Akdeniz'de Kırsal ve Kent*. Mersin (2017) 236-248.
- Korkut T. & Tekoğlu R. (2019). "Tlos Antik Kenti Önturahi Kaya Mezarı". *OLBA XXVII* (2019) 169-188.
- Kurylowicz M. (1983). "Adoption on the Evidence of the Papyri". *The Journal of Juristic Papyrology* 19 (1983) 61-75.
- Lanckoronski (1890). *Städte Pamphylens und Pisidiens I*. Prag/Wien/Leipzig 1890.
- LAW *Lexicon der Alten Welt*.
- LGPN V. B. *A Lexicon of Greek Personal Names V. B. Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia*. Eds. J. - S. Balzat, R. W. V. Catling, É. Chiricat & F. Marchand (2013). Oxford.
- Lindsay H. (2011). "Adoption and Heirship in Greece and Rome". Ed. B. Rawson, *A Companion to Families in the Greek and Roman Worlds*. Oxford (2011) 346-360.
- Lochman T. (2003). *Studien zu kaiserzeitlichen Grab- und Votivreliefs aus Phrygien*. Basel 2003.
- Merkelbach R. & Stauber J. (1998), *Steinepigramme aus dem griechischen Osten, Bd. 1. Die Westküste Kleinasien von Knidos bis Ilion* (1998). München.
- Phuhl E. & Möbius H. (1979). *Die ostgriechischen Grabreliefs II*. Mainz 1979.
- SEG *Supplementum Epigraphicum Graecum*.
- Smith M. S. (1967). "Greek Adoptive Formulae". *The Classical Quarterly* 17/2: Cambridge University Press on behalf of The Classical Association (1967) 302-310.
- TAM II¹ Kalinka E. *Tituli Asiae Minoris, collecti et editi auspiciis Academiae Litterarum Vindobonensis. Volumen II. Tituli Lyciae linguis Graeca et Latina conscripti. Fasciculus I*. Wien 1920.
- TAM II² Kalinka E. *Tituli Asiae Minoris, collecti et editi auspiciis Academiae Litterarum Vindobonensis. Volumen II. Tituli Lyciae linguis Graeca et Latina conscripti. Fasciculus II*. Wien 1930.
- Röll B. (1995). "Frau". Eds. C. Andresen, H. Erbse, O. Gigon et alii. LAW. Augsburg 1995.
- Wolff H. J. (1995). "Recht". Eds. C. Andresen, H. Erbse, O. Gigon et alii. LAW. Augsburg 1995.
- Yıldız M. E. (2018). "Tlos'tan İki Yeni Mezar Yazıtı". *OLBA XXVI* (2018) 405-414.
- Zgusta L. (1964). *Kleinasiatische Personennamen*. Prag 1964.

